

RARESES ORNITOLÒGIQUES A BALEARS. INFORME DE 1992

Carlos LÓPEZ-JURADO, Coordinador del
Comitè de Rareses de Balears del GOB

Aquest és el segon informe anual nostre sobre l'homologació d'ocells rars a Balears. Se presenten els registres relatius a 1992, però s'inclouen també un registre de 1990 i un altre de 1991. Per altra part, certes dades de 1992 se troben encara en el Comitè pendants d'homologació i seran incloses en l'informe pròxim. Les espècies considerades són les que figuren a la *Llista de rareses locals de les Balears* publicada a l'Anuari Ornitològic, volum 6/1991: 124. Per a futurs informes hi ha quatre espècies que ja no se consideren sotmeses a homologació: ibis negre (*Plegadis falcinellus*), falconet (*Falco subbuteo*), titina gola-roja (*Anthus cervinus*) i hortolà (*Emberiza hortulana*).

En total s'han tengut en compte 65 registres i d'ells 36 s'han considerat bons, poc més del 55'38%. Aquest percentatge és baix comparat amb el que succeeix en altres comitès europeus, i creim que podem atribuir-ho al fet que les descripcions que s'envien són superficials i manquen del complement gràfic: fotografies o dibuixos del natural. En relació amb els registres no acceptats, el Comitè no els considera falsos, sinó insuficientment documentats, i està sempre disposat a revisar-los en el cas que se pugui aportar nova o més completa informació que l'avalí.

Destaquen en el present informe els registres relatius a àguila coabarada (*Hieraetus fasciatus*), coadreta (*Cercotrichas galactotes*), boscarla

menja-moscards (*Acrocephalus palustris*), cap-xerigany d'esquena roja (*Lanius collurio*), cap-xerigany reial (*Lanius excubitor*) i hortolà groc (*Emberiza citrinella*).

Han pres part en el Comitè les següents persones: Antoni Escandell (d'Es Castell), Juan Miguel González (Palma), Graham Hearl (Sa Pobla), Jon King (Muro), Jordi Muntaner (Palma), Pere Vicens (Felanitx) i Carlos López-Jurado (Palma) com a coordinador. Estan previstes futures addicions i en aquest sentit el Comitè agrairia que aquelles persones interessades en formar part del Comitè se posassin en contacte amb el coordinador.

Agraïm a tots els observadors que han col·laborat amb el Comitè enviant-nos els seus registres. Recordam que les observacions i la correspondència relacionada amb el Comitè de Rareses s'han d'enviar preferiblement al coordinador. Aquest pot subministrar tant la llista de les espècies sotmeses a homologació, com impresos estàndard per poder detallar amb més facilitat les observacions.

Finalment, també incloem a títol informatiu, cinc observacions a Balears homologades pel *Comité Ibérico de Rarezas* (CIR) de la *Sociedad Española de Ornitología* (SEO), publicades en el seu darrer informe de 1990, a la revista *Ardeola*, volum 39(1), 1992: 73-83. Són les següents: cigne menut (*Cygnus olor*), sel·la ala-blava (*Anas discors*), titina d'esquena olivàcia (*Anthus hodgsoni*), ull de bou de dues

retxes (*Phylloscopus inornatus*) i pinça carminat (*Carpodacus erythrinus*).

Llista sistemàtica dels registres acceptats

La llista que segueix s'ha elaborat d'acord amb els següents punts:

- El nombre entre parèntesis que figura a continuació del nom de l'espècie indica els individus acceptats ja pel Comitè de Rareses de Balears: 1) abans de 1992; 2) el 1992.

- Dins cada registre les dades estan ordenades: 1) illa; 2) localitat; 3) nombre d'ocells; 4) edat i sexe si se coneixen; 5) indicació en el cas que l'ocell hagués estat caçat, trampejat o trobat mort, i si se conserva i on; 6) data/es; 7) observador/s.

- Si no s'indica res en contra totes les dates fan referència a l'any 1992.

- La seqüència taxonòmica que s'ha seguit és la de VOOUS (*The List of Birds of the Western Palearctic*, 1978).

- Un breu comentari sobre cada espècie intenta situar les observacions en relació al que se coneix sobre el status de l'espècie a Balears, tenint en compte el que ja s'ha dit en anteriors informes i indicant al principi, entre parèntesis, l'essencial de l'àrea de cria en el món.

La propietat de les dades contingudes en l'informe correspon als diferents observadors, que hauran de ser esmentats com a autors a la bibliografia.

Cygnus olor

Cigne menut (CIR, 1990: 5, 8)

1990:

Menorca, fins a vuit, distribuïts entre Es Migjorn (tres) i altres punts de l'illa (Es Grau, Favàritx, Maó, Addaia, Fornells), probablement dos adults i la resta ocells de l'any, del 14 de desem-

bre de 1989 al 30 de gener (segons referències, a finals de novembre s'hauria vist un grup de vuit ocells a la mar davant Sa Nitja) (S. Catchot i altres/GOB Menorca).

(Europa i Àsia a latituds mitjanes). Aquesta és la primera observació balear de la qual en tenim notícia. Augmenta el seu interès el fet que un dels exemplars, ferit, duia anella que segons els nostres comunicants li havia estat posada el mes d'agost anterior a Hongria (anella 603687 de Budapest). No existien, que sapiguem, recuperacions prèvies de l'espècie a Espanya. (E. de Juana, 1992, *Ardeola*, 39).

Anas discors

Sel·la ala-blava (CIR, 1990: 5, 4)

1990:

Menorca, Albufera d'Es Grau, un mascle, del 19 al 30 de gener (S. Catchot, R. Escandell i C. Mascaró).

(Nord-Amèrica). Primera observació segura per a les Balears. La sel·la ala-blava és el tercer ànec americà amb més registres en aquest costat de l'oceà, d'acord amb Lewington, Alström i Colston, els quals, per exemple, indiquen 163 ocells a les Illes Britàniques, 16 a França i 13 a Holanda. (E. de Juana, 1992, *Ardeola*, 39).

Hieraetus fasciatus

Aguila coabarrada (1, 0)

1991:

Mallorca, Torrent de Pareis (Escorca), un adult, 27 d'abril (N. Riddiford, K. Bowey).

(Indo-Africana). Primera observació segura. A Balears fou extingida com a espècie reproductora. Els registres anteriors publicats a l'Anuari són sempre d'un exemplar correspo-

nents a 1987, 88 i 91, la qual cosa ens suggereix que el seu status és de divagant.

Falco columbarius

Esmerla (2, 5)

Mallorca, S'Albufera (Muro), un exemplar, els dies 17 i 23 d'octubre, i un mascle, 30 de novembre (P. Vicens).

Menorca, Ciutadella: una femella, 31 d'octubre Ses Mongetes (J. Capó). Morvedre (Ciutadella), una femella ferida per un escopeter, morint més tard, se conserva el cadàver, 7 de novembre (R. Triay, M. Morales).

Eivissa, Port d'es Torrent (Sant Josep), un mascle adult, 14 de novembre (J.M. Prats).

(Holàrtic). Segons els registres publicats a l'Anuari, 22 exemplars des de 1986 a 1992 (4/gener, 1/abril, 5/octubre, 7/novembre, 5/desembre), se'l pot considerar a Balears com a migrant i hivernant rar.

Falco subbuteo

Falconet (7, 4)

Mallorca, S'Albufera (Muro), un exemplar, 28 d'abril (J. King). I un adult, 6 d'octubre (P. Vicens).

Menorca, Lloc de Monges Vell (Ciutadella), un exemplar, 8 de juny (J. Capó).

Formentera, La Mola, una femella adulta, trobada ferida, actualment ingressada en el Centre de Recuperació d'Ocells de Son Reus (Palma), 14 de maig (S. Costa, S. Wijk).

(Paleàrtic). És un migrador que hiverna a les regions Etiòpica i Oriental. A Europa torna a la primavera en dates tardanes, entre abril i maig. A Balears està considerat com un migrant escàs, corroborat amb els 24 registres publicats a l'Anuari, des de 1985 a

1992 (1/març, 5/abril, 5/maig, 3/juny, 3/setembre, 5/octubre, 1/desembre). Fins i tot ha criat accidentalment a Mallorca (Atlas nidificant, GOB-Mallorca).

Charadrius morinellus

Fuell de collar (3, 2)

Mallorca, Salobrar (Campos), dos adults, 26 d'agost (P. Svensson).

(Paleàrtic nord i mig, Neàrtic noroest). Migrant presaharià que hiverna en una estreta zona des de Marroc a Iran. Present en els quaters d'hivern principalment de setembre a abril, la passa prenupcial a Europa s'inicia a finals de febrer. A Balears està considerat com a accidental, però els 11 registres publicats a l'Anuari, en tres anys 1985, 91 y 92 (5/abril, 2/agost, 3/setembre, 1/octubre), ens suggereixen que podria tractar-se d'un migrant irregular rar.

Clamator glandarius

Cucui reial (2, 1)

Eivissa, Ses Païses (Sant Antoni), un jove, trobat mort, 11 de juny (J. E. Cardona, J.M. Prats). (Veure foto núm. 3).

1980:

Mallorca, Bellpuig (Artà), un exemplar caçat actualment dissecat, no se coneix la data excepte l'any (presentat per T. Muñoz, M.A. Conesa).

(Etiòpic). Migrador transaharià, que a la Península Ibèrica presenta unes arribades molt primerenques (normalment a partir de febrer) i partides molt aviat (juny-agost). A Balears el seu status és d'accidental, però els quatre registres apareguts a l'Anuari el 1985, 88, 91 i 92 (1/abril, 2/maig, 1/juny), ens indueixen a pensar que se tracta d'un migrant irregular rar.

Athene noctua

Miula (2, 2)

Menorca, Es Prat (Maó), diverses audicions associades a l'observació d'un exemplar a la mateixa zona, 20 de març, 10 d'abril, 10 juliol i 3 setembre (S. Catchot).

Eivissa, Es Canar (Santa Eulària), un exemplar, 16 de juny (M. Romero).

(Turquestà-mediterrani). El status a Balears és d'accidental, però segons les observacions publicades a l'Anuari, 11 ex. de 1987 a 1991 (1/gener, 2/febrer, 1/març, 1/abril, 1/juny, 2/setembre, 1/novembre, 2/desembre), és més apropiat parlar d'hivernant rar. Ha criat accidentalment a Mallorca i Menorca (Atlas nidificants GOB-Mallorca; GOB-Menorca).

Anthus cervinus

Titina gola-roja (3, 11)

Mallorca, S'Albufera (Muro), dos adults el 23 d'abril (P. Vicens); cinc el 30 d'abril i l'u de maig (P. Vicens, M. Rebassa, J. King, N. Riddiford).

Salobrar (Campos), dos adults, 5 de maig (M. Rebassa).

Sa Dragonera (Andratx), dos adults, trampejats per a anellament, 17 i 18 d'octubre (C. López-Jurado, J. Jaume).

(Artic). Segons els registres de l'Anuari (20 ex. de 1985 a 1992), la majoria d'ells els mesos d'abril i maig, ha suggerit modificar el seu status d'accidental a migrant escàs.

Anthus hodgsoni

Titina d'esquena olivàcia (CIR, 1990: 0, 1)

1990:

Mallorca, Cases Velles (Pollença), un exemplar, 10 i 11 d'octubre (A. Lewis, E. Baxter i P.M. Hodgson; I. Nethercoat i altres; D.E. Nye).

(Assia central i oriental). Primera observació a Balears i en el conjunt d'Espanya, que pogueren per cert gaudir bastants observadors britànics i holandesos, en un paratge freqüentat pel turisme ornitològic a Mallorca. L'observació se produí en dies de temps molt remogut i tormentós, amb grans inundacions a l'illa, i dins una tardor que produí noves observacions d'aquesta espècie a França (la tercera), Suècia (tercera), Irlanda (segona, tercera i quarta) i Gran Bretanya (aquí, almenys 42 ocells) (*British Birds*, 84: 480-481; *Alauda*, 59: 240). Lewington, Alström i Colston assenyalen 72 dades prèvies per a les Illes Britàniques, a més d'observacions soltes en altres països europeus, com França, Holanda i Alemanya. En la seva majoria aquestes s'han produït entre finals de setembre i novembre. (E. de Juana, 1992, *Ardeola*, 39).

Cercotrichas galactotes

Coadreta (0, 2)

Mallorca, S'Albufereta (Pollença), un exemplar, 9 d'abril (G. Hearl).

Cabrera (Palma), un exemplar, trampejat per a anellament, 20 de maig (J.M. González, P. Garcias, G. Garrallo). (Veure foto núm. 6).

(Turquestà-mediterrani). Primer i segon registre. Hi ha publicades una captura a Formentera el 1989 (*Ardeola*, 37: 347), i un altre registre amb set captures per Falcó marí (*Falco eleonorae*), quatre el 1975 i tres el 1976 (Araújo, Muñoz-Cobo, Purroy. 1977. *Naturalia Hispanica* núm. 12: 10-28).

Acrocephalus palustris

Boscarla menja-moscards (0, 1)

Cabrera (Palma), un exemplar, trampejat per a anellament, 27 de maig (J.

Foto 1. Cap-xerigany
d'esquena roja
(*Lanius collurio*)
mascle adult.
Cabrera, maig 1992.
Foto: Pere Garcias.

Foto 2. Hortolà
(*Emberiza hortulana*)
mascle adult (2º any).
Cabrera, maig 1992.
Foto: Juan Miguel
González.

Foto 3. Cucui reial
(*Clamator glandarius*)
jove, trobat mort. Ses
Passes, Sant Antoni
(Eivissa), juny 1992.
Foto: José Esteban
Cardona.

*Foto 4. Boscarla
menja-moscards
(Acrocephalus
palustris) juvenil any
anterior. Cabrera,
maig 1992.
Foto: Gabriel
Gargallo.*

*Foto 5. Bosqueta
pàl·lida
(Hippolais pallida)
adult. Cabrera,
maig 1992.
Foto: Pere Garcias.*

*Foto 6. Coadreta
(Cercotrichas
galactotes) adult.
Cabrera, maig 1992.
Foto: Pere Garcias.*

M. González, G. Gargallo) (Veure foto núm. 4).

Hippolais pallida

Bosqueta pàl·lida (1, 2)

Cabrera (Palma), un exemplar, trampejat per a anellament, 7 de maig (J. King, G. Gargallo, J.M. González) (Veure foto núm. 5). Un adult, trampejat per a anellament, 17 de maig (J.M. González, G. Gargallo).

(Mediterrani). Segona i tercera observació segures, encara que hi ha publicats a l'Anuari dos registres el 1990. Per les dates de les observacions, tres el maig, una l'agost i una altra el setembre, ens suggereix que se tracta d'un migrant irregular rar.

Phylloscopus inornatus

Ull de bou de dues retxes (CIR, 1990: 8, 0)

1989:

Menorca, Es Prat de S'Albufera (Maó), un exemplar, 18 d'octubre (S. Catchot, R. Escandell).

(Nord i est de Sibèria i Àsia central). En aquest mateix mes d'octubre del 89 hi va haver també sengles ocells a Múrcia i a València. A França se registraren un nombre molt major del que és habitual (*Alauda*, 58: 262). (E. de Juana, 1992, *Ardeola*, 39).

Lanius collurio

Cap-xerigany d'esquena roja (0, 9)

Cabrera (Palma), un adult mascle, trampejat per a anellament, 6 de maig (J.M. González, G. Gargallo, J. King). Una femella adulta i tres mascles adults, trampejats per a anellament, els dies 7, 16, 19 i 21 de maig (G. Gargallo, J.M. González). (veure foto núm. 1)

Mallorca, Cases Velles (Pollença), un adult mascle, 4 de maig (G. Hearl).

Embassament de Cúber (Escorca), un mascle adult, 16 de maig (J.R. Jurado, H. Morales, P. Bosch, J.J. Jurado) (G. Hearl). S'Albufereta (Pollença), un immadur, 11 d'octubre (B. Marrs, D. Hickson, J. Randal).

Sa Dragonera (Andratx), un jove, trampejat per a anellament, 18 d'octubre (J. Jaume, C. López-Jurado).

(Paleàrtic). Deu primers registres segurs. A l'Anuari hi ha publicades dues observacions anteriors, ambdues el mes de maig, d'un exemplar el 1989 i 90. Tots aquests registres apunten que aquesta espècie a Balears és un migrant irregular rar.

Lanius excubitor

Cap-xerigany reial (0, 1)

Mallorca, Sa Cova (Artà), un exemplar, 26 de febrer (D.M. Hanford, I. Tillotson, J. Van den Berg).

(Holàrtic). Primera observació segura. Hi ha sis registres anteriors publicats a l'Anuari, que corresponen tres a maig (1985, 89, 90) i dos hivernals (1985). Aquestes dades ens suggereixen que el status a Balears podria ser de migrant irregular primaveral rar i hivernant irregular rar.

Carpodacus erythrinus

Pinça carminat (CIR, 1990: 2, 1)

1990:

Sa Dragonera (Andratx), possible juvenil, trampejat per a anellament, 20 de setembre (C. López-Jurado, J.M. González).

(Euràssia, per l'oeste fins el Bàltic). Primer registre per a Balears. Encara que en el "Prontuario de la Avifauna Española" (Bernis, *Ardeola*, 1: 11-85) figura com a espècie de presentació rara a Espanya, nosaltres

no coneixem cap registre concret. Essent un ocell que ara expandeix amb certa rapidesa la seva àrea de cria cap a l'oest, sembla probable que augmentin aviat els registres. Les tres observacions homologades (dues el 1988) corresponen a exemplars capturats per a anellament, cosa explicable a la vista del colorit molt poc distintiu de les femelles i els juvenils de l'espècie. També les tres són del mateix mes, setembre, el qual en efecte recull la gran majoria dels registres britànics (882 entre 1958 i 1985, segons Dymond, Fraser i Gantlett, 1989). (E. de Juana, 1992, *Ardeola*, 39). (Veure foto, *Anuari* vol. 5 / 1990: 69).

Emberiza citrinella

Hortolà groc (0, 1)

Cabrera (Palma), un jove, trampejat per a anellament, 25 d'octubre (J.M. González, C. López-Jurado).

(Europeu). Primer registre segur, que amb els sis registres anteriors publicats a l'Anuari, tres en la passa primaveral (1985, 87, 88) i tres en la de tardor (2/1989, 90), ens fan entendre que a Balears podria ser un migrant irregular rar.

Emberiza hortulana

Hortolà (0, 6)

Cabrera (Palma), un mascle, trampejat per a anellament, 30 d'abril (J.M. González). Dos mascles adults, trampejats per a anellament, 2 i 5 de maig (J.M. González, G. Gargallo) (Veure foto núm. 2). Un adult mascle, trampejat per a anellament, 6 de maig (J. King, J.M. González, G. Gargallo). Dos exemplars, un d'ells era immadur, 6 de setembre (M. Rebassa, P. Sunyer, J. King).

(Europeu-Turquestà). Aquestes

dades junt amb els registres anteriors, publicats a l'Anuari, tres l'abril de 1989, i un el setembre de 1990, confirmen el status d'aquesta espècie a Balears, de migrant escàs.

Llista de registres no acceptats

1991:

Falco columbarius. Esmerla Mallorca, S'Albufera (Muro), un adult, 27 de desembre.

Cercotrichas galactotes. Coadreta Mallorca, Andratx, un exemplar, 16 de juny.

Emberiza hortulana. Hortolà Menorca, Horts de S. Joan (Maó), un mascle, 3 de maig.

Eivissa, Ses Feixes de Talamanca (Eivissa), un mascle, 16 de novembre. Formentera, La Mola, dos exemplars, 1 de maig.

1992:

Gavia arctica. Cabussó Mallorca, Platja d'Es Trenc (Campos), un exemplar, 23 de febrer.

Falco columbarius. Esmerla Eivissa, Sta. Eulària, un exemplar, 16 de febrer.

Falco subbuteo. Falconet Mallorca, Cap Salines (Santanyí), un exemplar, 4 de maig. S'Albufereta (Pollença), un exemplar, 5 de maig. S'Albufera (Muro), un exemplar, 5 de maig. Cases Velles (Pollença), un adult, 6 de maig. Menorca, Es Prat (Maó), un exemplar, 17 de juny.

Streptopelia decaocto. Tórtera turca Mallorca, Coves del Drac, Porto Cristo (Manacor), dos exemplars, 8 de maig.

Athene noctua. Miula Mallorca, S'Albufera (Muro), un exemplar, 19 de setembre.

Eivissa, Pla (Sant Antoni), un exem-

plar, 1 de novembre. Sta. Eulària, un exemplar, 28 de novembre.

Melanocorypha calandra. Calàndria Mallorca, S'Albufera (Muro), un adult, 7 d'abril.

Anthus spinoletta littoralis. Titina de muntanya

Mallorca, Son Navata (Felanitx), un exemplar, 3 d'abril.

Motacilla alba yarrellii. Xàtxero blanc Mallorca, S'Albufera (Muro), un adult, 11 d'octubre.

Sylvia hortensis. Busqueret emmascarat Mallorca, Pla de Cúber (Escorca), un exemplar, 11 d'abril.

Parus ater. Ferrerico Mallorca, S'Olla, Torrent de Pareis (Escorca), tres exemplars, 2 d'abril.

Hippolais pallida. Bosqueta pàl·lida Mallorca, Cases Velles (Pollença), un

exemplar, 13 d'octubre.

Lanius collurio. Cap-xerigany d'esquena roja

Mallorca, Pollença, un mascle adult, 7 de juny. S'Albufereta (Pollença), un jove, 7 de setembre.

Lanius excubitor. Cap-xerigany reial Eivissa, Sta. Eulària, un exemplar, 14 d'abril.

Corvus monedula. Gralla Mallorca, Port (Alcúdia), un immadur, 15 de febrer. Prat (Alcúdia), un exemplar, 10 de març.

Montifringilla nivalis. Gorrió d'ala blanca

Menorca, Cavalleria (Es Mercadal), un exemplar, 8 de desembre.

Emberiza hortulana. Hortolà Cabrera (Palma), una femella, 3 de maig.

SEGUIMENT DE L'AVIFAUNA DEL PARC NACIONAL DE CABRERA 1993

Davant la possibilitat de realitzar dins l'any 1993, una sèrie de treballs de seguiment de l'avifauna del Parc Nacional Marítimo-Terrestre de l'Arxipèlag de Cabrera, el GOB ençata una borsa de treball amb l'objecte de cobrir les places previstes.

El programa de treball preveu quatre campanyes:

CAMPANYA	DURACIÓ	PARTICIPANTS
Recompte nidificant de baldritja (<i>Puffinus yelkouan</i>)	4 setmanes de 5 dies, de març a juliol	2 anelladors
Migració prenupcial de passeriformes	30 dies, del 15 d'abril al 15 de maig	2 anelladors experts i 2 col·laboradors
Recompte nidificant de virot (<i>Calonectris diomedea</i>) i noneta (<i>Hydrobates pelagicus</i>)	5 dies a principis d'agost 1 dia i 1 nit el 21 i 22 d'agost	4 anelladors 10 anelladors i 20 col·laboradors
Migració postnupcial de passeriformes	30 dies, del 15 de setembre al 15 d'octubre	2 anelladors experts i 2 col·laboradors

Podeu trobar més informació detallada sobre cada campanya a les oficines del GOB a Palma, Maó i Eivissa.

Els interessats hauran de presentar un currículum a l'oficina de Palma 30 dies abans de l'inici de cada campanya.